

نگاهی به نام‌شناسی در جهان غرب

فاطمه اکبری*

دکتری ارتباطات بین‌فرهنگی، دانشگاه وین، اتریش

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۲

دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۱۷

A Look at Onomastics in Western World

Fateme Akbari*

Ph.D. in Trans-cultural Communication, University of Vienna, Austria

Received: 2022/12/08

Accepted: 2023/10/04

10.30473/jl.2023.66308.1572

Abstract

In its old definition, onomastics, or the study of names, is a science that examines the etymology and meaning of proper names; however, in its more recent definition, it covers a much broader scope. Today, onomastics has several branches, like personal names, place names, animal names, commercial names and names in literature. In addition, it paves the way for interdisciplinary studies. As a result, it attracts an increasing number of researchers from different disciplines. This paper provides an overview of a selection of western institutions, regional and international conferences and congresses, scientific journals, academic/research centers and key references dedicated to onomastics. In the final section, the study of names in the western world is explored from a comparative standpoint and suggestions are offered to promote this branch of knowledge in Iran. This paper is especially useful for students, researchers and those interested in expanding their knowledge about onomastics in the western world..

Keywords: Onomastics, Institutions, Conferences, Scientific Journals, Educational Centers, Key sources, Sociolinguistics.

چکیده

نام‌شناسی در تعریف قدیم خود علمی است که به ریشه‌شناسی و معنای نام‌ها توجه دارد اما در تعریف جدیدترش گستره‌ای به مراتب وسیع‌تر را دربرمی‌گیرد و این قابلیت را هم پیدا کرده است که نه تنها خود در شاخه‌های متعددی چون جای‌نام‌شناسی، انسان‌نام‌شناسی، حیوان‌نام‌شناسی، نام‌های تجاری و مطالعات نام در ادبیات گسترش یابد، بلکه توانسته است همراه با علوم دیگر، مطالعات بینارشته‌ای نوینی را پدید آورد. از این رو، جای تعجب ندارد که به طور روزافزون پژوهشگران بیشتری را به خود جذب می‌کند. هدف این مقاله ارائه اطلاعاتی در مورد نهادها، همایش‌ها، مجلات علمی، مراکز آموزشی و منابع پایه نام‌شناسی است و می‌تواند خصوصا برای دانشجویان و علاقه‌مندان به آشنایی با نام‌شناسی در دنیای غرب مفید باشد. در انتها، نام‌شناسی در جهان غرب از لایه‌ای بالاتر بررسی می‌شود و راهکارهایی برای پیشبرد این علم در ایران ارائه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: نام‌شناسی، نهادها، همایش‌ها، مجلات علمی، مراکز آموزشی، منابع پایه، زبان‌شناسی اجتماعی.

مقدمه

نام شما چیست و چه کسی آن را انتخاب کرده است؟ آیا ریشه زبانی و معنای نام‌تان را می‌دانید؟ به نام‌های تثبیت‌شده و رایج علاقه دارید یا نام‌های ناآشنا تر؟ برای نام‌گذاری فرزندتان چه ویژگی‌هایی را ملاک قرار می‌دهید؟ آیا تا به حال درباره نام دبستان، محل کار، خیابان، محله، شهر و کشور خود و کوه‌ها، رودها و دریاچه‌های آن، محصولات که استفاده می‌کنید و پیشینه هر یک از آن‌ها کنجکاو شده‌اید؟ نام‌ها چه اطلاعاتی را در مورد تاریخ، جغرافیا، زبان، فرهنگ، جامعه و جهان بینی ما و درگذشتگان با خود حمل می‌کنند؟ همه این‌ها و بسیاری از پرسش‌های مانند آن از موضوعات مورد علاقه نام‌شناسان هستند.

علاوه بر نام‌شناسان، همانگونه که کرول هاف^۱-استاد شناخته‌شده نام‌شناسی از دانشگاه گلاسکو- به درستی اشاره می‌کند، نام‌ها در رشته‌های علمی دیگر نیز داده‌های ارزشمندی محسوب می‌شوند. به عنوان مثال، باستان‌شناسان با بررسی نام‌ها شواهدی از تمدن‌های پیشین و مورخان از رخدادهای گذشته، سکونتگاه‌ها و الگوهای مهاجرت به دست می‌آورند. زبان‌شناسان به اطلاعاتی در مورد زبان‌ها و واژه‌ها و سیر تحول آنها و نظایر آن دست می‌یابند. نام‌ها کمک می‌کنند تا جغرافیدانان شواهدی از مناظر و عوارض جغرافیایی پیدا کنند و جامعه‌شناسان از تغییرات اجتماعی اطلاع یابند؛ مردم‌شناسان از جوامع انسانی و نظام آن‌ها آگاه می‌شوند و روانشناسان از نحوه عملکرد ذهن و حافظه. منتقدان ادبی نیز نام‌ها را با هدف تفسیر و شناخت بیشتر آثار ادبی از جمله رمان‌ها، نمایشنامه‌ها، شعرها و ترانه‌ها و آشنایی با خالقان آن‌ها مطالعه می‌کنند. شاید بتوان ادعا کرد که دشوار است شاخه‌ای از علم را نام برد که از بررسی نام‌ها بی‌نیاز باشد. به علاوه، کارکردهای مهم نام‌ها را نمی‌توان نادیده گرفت. از جمله این نقش‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: ایجاد فاصله یا همبستگی با یک قوم یا ملت، ادعای مالکیت در تنازعات تاریخی، جغرافیایی، سیاسی و تجاری، ارائه طبقه‌بندی‌های مختلف برای مفاهیم در حوزه‌های مختلف علوم و فنون، اعلام حضور مهاجران در جامعه میزبان از طریق نامگذاری کسب‌وکارها به زبان مادری‌شان، تعیین ارزش‌های نامگذاران در دوره‌های مختلف تاریخی، بررسی‌های تطبیقی و درک شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی

با سایر ملل و البته نقش نام‌های تجاری در موفقیت کسب‌وکارها. بنابراین، می‌توان مشاهده کرد که نام‌ها در شناخت ما از خودمان و از جهان پیرامون نقش غیرقابل‌انکاری دارند.

این مقاله با هدف آشنا(تر) کردن دانشجویان و پژوهشگران با گزیده‌ای از نهادها، همایش‌ها، مجلات علمی، مراکز آموزشی و منابع پایه نام‌شناسی در عصر حاضر نوشته شده است و بر نام‌شناسی در دنیای غرب تمرکز بیشتری دارد. برای آشنایی و بررسی این حوزه از نام‌شناسی در سایر نقاط جهان، با توجه به گستردگی موضوع، لازم است که در مقاله‌ای دیگر به آن‌ها پرداخته شود.

پیشینه

در ایران مقالاتی برای آشنایی با نام‌شناسی و معرفی منابع آن نوشته شده است. به عنوان نمونه، شیخ الحکامی و رضوان (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان *دانش نام‌شناسی و پژوهش‌های علوم تاریخی* به معرفی منابع و مراجع نام‌شناسی فارسی می‌پردازند. نویسندگان در این مقاله گرچه به چند نهاد بین‌المللی فعال در حوزه نام‌شناسی اشاره کوتاهی می‌کنند اما تمرکز خود را عمدتاً بر معرفی پژوهش‌های مرتبط با نام‌شناسی در دوران پس از اسلام قرار می‌دهند و از این لحاظ اطلاعات مفیدی ارائه می‌کنند. آنان از علم رجال، علم تراجم، علم انساب و موفلف و المختلف به‌عنوان زمینه‌هایی پژوهشی یاد می‌کنند که پس از اسلام رواج یافته‌اند و نمونه‌هایی از آن مطالعات را برمی‌شمرند. نویسندگان این مقاله در ادامه پژوهش‌های نام‌شناسی پس از اسلام در ایران را در قالب حوزه‌های تذکره‌نویسی، فهرست‌نویسی، پژوهش در مورد القاب و پژوهش‌هایی که مستقیماً با هدف نام‌شناسی صورت گرفته‌اند دسته‌بندی می‌کنند و فهرستی از آن‌ها را در اختیار خواننده قرار می‌دهند. با نگاهی جدیدتر، برای آگاهی از خط سیر رویکردهای دیرین تا معاصر و سیر تکوین و تحول این رشته می‌توان به *نقشه راه مطالعات نام‌شناسی: از رویکرد سنتی تا رویکرد شناختی-اجتماعی* (زندى و همکاران، ۱۴۰۰) مراجعه کرد و با تعدادی از مطالعات انجام‌شده در ایران و خارج از کشور آشنا شد. همچنین، زندى و احمدى (۱۳۹۵) در مقاله‌ای که با هدف معرفی نام‌شناسی اجتماعی-شناختی نوشته‌اند اطلاعات مفیدی برای آشنایی با این شاخه از دانش و تاریخچه، دیدگاه‌های نظری و اهمیت پرداختن به آن ارائه می‌کنند.

۱۹۳۸ تشکیل شد، پا گرفت. این ایده در دوران جنگ جهانی دوم چندان فرصت رشد نیافت تا اینکه بالاخره در سال ۱۹۴۹ همزمان با سومین همایش بین‌المللی، فعالیت رسمی خود را آغاز کرد. عمده فعالیت‌های آیکاس درسه کارگروه اصطلاح‌شناسی، کتابشناسی و شبکه دانش‌پژوهان جوان صورت می‌پذیرد. یکی دیگر از فعالیت‌های ارزشمند این انجمن برگزاری همایشی بین‌المللی است که در بخش همایش‌ها توضیحاتی در مورد آن ارائه می‌شود. مقر آیکاس در سوئد است.

کمیته بین‌المللی اسلاو‌شناسان^۴ نهاد بین‌المللی دیگری است که با حضور نمایندگان از کشورهای عضو برای گسترش مطالعات اسلاوی در حوزه‌های مختلف از جمله قوم‌نگاری، تاریخ، زبان‌ها و ادبیات اسلاوی فعالیت می‌کند. اعضای این کمیته از کشورهایی در اروپای شرقی، شبه‌جزیره بالکان، بخش‌هایی از اروپای مرکزی و شمال آسیا هستند. این کمیته که در سال ۱۹۵۵ در بلگراد، پایتخت یوگسلاوی سابق، شروع به کار کرد نه تنها فعالیت‌های کارگروه‌های ملی اسلاوها را هماهنگ می‌کند، بلکه همکاری‌هایی هم با برخی کشورهای اروپایی دیگر از جمله اتریش، بلژیک، دانمارک، فنلاند، فرانسه، بریتانیا، آلمان، مجارستان، ایتالیا، هلند و کشورهای غیراروپایی مانند آمریکا، کانادا، هند و ژاپن دارد. یکی از زیرمجموعه‌های مهم این کمیته با عنوان گروه نام‌شناسی اسلاوی^۵ بر مطالعه نام‌ها در زبان‌های اسلاوی تمرکز دارد (Gałkowski, 2018). زبان‌های اسلاوی که تعداد آن‌ها بیش از بیست زبان است به گروهی از زبان‌های هندواروپایی گفته می‌شود که براساس توزیع جغرافیایی و زبانی در سه گروه اسلاوهای غربی (لهستان، جمهوری چک، اسلواکی)، اسلاوهای شرقی (روسیه، بلاروس، اوکراین) و اسلاوهای جنوبی (کرواسی، بوسنی و هرزگوین، صربستان، بلغارستان، مقدونیه شمالی، مونته‌نگرو، اسلونی) دسته‌بندی می‌شوند. کارگروه‌های فرعی این نهاد به گردآوری و تهیه اطلس نام‌ها و جای‌نام‌ها، فردنام‌ها، اصطلاح‌شناسی و آبنام‌شناسی اختصاص دارند.

انجمن نام آمریکا^۶ در سال ۱۹۵۱ تأسیس شد و در ابتدا مطالعات جای‌نام‌ها را در دستور کار خود داشت اما پس از گذشت چند سال، بررسی انواع دیگری از نام‌های خاص را در

برای آشنایی با منابع برخط، شبکه‌های اجتماعی، کتاب‌شناسی‌ها و وبگاه‌های تخصصی نام‌شناسی در نقاط دیگر جهان، مقاله شوخنمایر (۲۰۱۹) راهنمای مناسبی است. او در انتهای مقاله خود به آینده این شاخه از دانش هم نگاهی می‌اندازد و از جمله اینگونه بیان می‌کند که نام‌شناسی در آینده بیشتر به سمت بینارشته‌ای‌ها تمایل پیدا خواهد کرد چرا که بنا بر ماهیتش از قابلیت ترکیب زیادی با بسیاری از علوم دیگر برخوردار است. لانگندونک (۲۰۰۸) و فارکاس (۲۰۱۸) هم تمرکز مقاله‌های خود را بر معرفی تعدادی از نهادهای بین‌المللی نام‌شناسی و گستره همکاری‌های آن‌ها قرار می‌دهند. آنان ضمن اشاره به پیشینه برخی از این نهادها، تعدادی از همایش‌ها و مجله‌های تخصصی این حوزه را نیز به طور مختصر معرفی می‌کند.

نهادهای

در بسیاری از کشورهای جهان، نهاد خاصی مانند یک گروه آموزشی دانشگاهی یا انجمنی علمی برای آموزش و یا پژوهش در حوزه نام‌شناسی اختصاص پیدا کرده است که بیشتر به مطالعه نام‌ها در زبان‌های رایج در آن کشورها می‌پردازد. نهادهای بزرگتری هم هستند که دایره فعالیت آن‌ها پهنه جغرافیایی و زبان‌های بیشتری را در بر می‌گیرد. همچنین، سازمان‌هایی وجود دارند که به طور مرتب همایش‌های نام‌شناسی برگزار می‌کنند و همایشنامه‌های آن‌ها را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهند یا در چاپ و انتشار مجلات تخصصی اهتمام دارند و به این ترتیب نقش بسیار مهمی در رشد، توسعه و گسترش این علم ایفا می‌کنند. پژوهشگران می‌توانند با مراجعه به دستاوردهای آن‌ها به اطلاعات روز این حوزه دست یابند و به عنوان منبعی برای الهام یا پژوهش‌های در دست انجام خود استفاده کنند. در ادامه با تعدادی از شناخته‌شده‌ترین این مراکز آشنا می‌شویم.

انجمن بین‌المللی مطالعات نام‌شناسی^۴ که بیشتر با نام اختصاری آن، آیکاس^۳، معروف است مهم‌ترین مرکزی است که به طور تخصصی به نام‌شناسی می‌پردازد و همانگونه که از نام آن پیداست، امکان عضویت و فعالیت در آن برای تمامی کشورهای جهان مهیاست. ایده تشکیل مرکزی جهانی برای مطالعات نام‌شناسی در همایش‌های بین‌المللی جاینام‌شناسی و انسان‌نام‌شناسی، که نخستین بار در سال

4. International Committee of Slavists

5. Commission of Slavic Onomastics

6. American Name Society/ANS

1. interdisciplinary

2. International Council of Onomastic Sciences

3. ICOS

تکمیل آن همچنان ادامه دارد. این انجمن همچنین مجله تخصصی انجمن جاینام انگلستان^۸ را منتشر می‌کند.

شاخص‌ترین نهاد مربوط به نام‌شناسی در آلمان، انجمن غیرانتفاعی است به نام انجمن آلمانی نام‌پژوهی^۹. این انجمن که در سال ۱۹۹۰ تأسیس شده و در لایپزیگ مستقر است به طور مستقل پروژه‌های اجرا نمی‌کند و کارگروه خاصی هم ندارد. با این حال، بزرگترین و شناخته‌شده‌ترین نهاد علمی برای نام‌شناسی در میان آلمانی‌زبان‌هاست و حلقه وصل متخصصان از کشورهای مختلف به شمار می‌رود. انجمن، فعالیت‌هایی چون خبررسانی و انتشار مجله‌ای^{۱۰} را با همکاری دانشگاه لایپزیگ عهده‌دار است.

نام‌شناسی در اتریش در تعدادی از مؤسسات پژوهشی و مراکز آموزش عالی مورد توجه است. به عنوان مثال، نام‌شناسی در دانشگاه اینسبروک^{۱۱} به دلیل حضور متخصصانی فعال جایگاه شایسته‌ای پیدا کرده است. دانشگاهها و نهادهای پژوهشی دیگر مانند دانشگاه وین^{۱۲} و انستیتو مطالعات منطقه‌ای و شهری^{۱۳} نیز عموماً در قالب طرح‌های پژوهشی در این زمینه فعالیت دارند. نهاد اتریشی دیگری که به نام‌شناسی و مشخصاً نام‌شناسی ایرانی توجه داشته است انستیتوی ایران‌شناسی^{۱۴} وابسته به فرهنگستان علوم اتریش^{۱۵} است که طرح بلندمدتی برای گردآوری و بررسی نام‌های ایرانی در دستور کار خود داشت. این طرح که حدود نیم قرن قدمت دارد بیشتر بر انسان‌نام‌شناسی ایرانی از منظر تاریخی تأکید دارد. فرهنگستان علوم اتریش یافته‌های این طرح را در قالب مجموعه‌ای با عنوان نام‌شناسی ایرانی منتشر کرده است. برخی از منابع منتشرشده عبارت‌اند از: نام‌های ایرانی در سنت مانوی (Colditz, 2018)، انسان‌نام‌شناسی در منابع کتیبه‌ای اشکانی (Schmitt, 2016) و انسان‌نام‌شناسی در متون سغدی (Lurje, 2010).

همایش‌ها

نشست‌ها و همایش‌های علمی علاوه بر اینکه محیطی برای تبادل دانش مهیا می‌کنند، نشان از توجه متخصصان و مسئولان هر کشور یا منطقه به حوزه‌های علمی دارند. به

فعالیت‌های خود گنجانند. از مهمترین فعالیت‌های انجمن نام آمریکا می‌توان به انتشار فصلنامه نیم‌سال^۱ از سال ۱۹۵۲ و برگزاری همایش و نشست سالانه اشاره کرد. این انجمن بر فعالیت‌های اعضا و نهادهای داخل آمریکا متمرکز نیست بلکه در مجله و همایش‌های خود از مقاله‌های نویسندگان دیگر کشورهای جهان نیز استقبال می‌کند.

انجمن مطالعات نام‌های کانادا^۲ در سال ۱۹۶۷ با هدف گسترش مطالعه نام و نامگذاری در داخل و خارج از کانادا و تبادل دانش میان متخصصان این رشته تأسیس شد. انجمن تا سال ۲۰۱۸ نزدیک به یکصد شماره مجله در ابتدا با نام Onomastica و سپس با عنوان Onomastica Canadiana منتشر کرد. انتشار این مجله مدتی است که متوقف شده است. پنجاه و ششمین همایش سالانه این انجمن در ماه می ۲۰۲۲ همزمان با کنگره علوم انسانی و اجتماعی کانادا^۳ برگزار شد.

انجمن مطالعات نام در بریتانیا و ایرلند^۴ از ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ ماهیت شورایی داشت و عضویت در آن تنها از طریق دریافت دعوتنامه ممکن بود. اما پس از مدتی سیاست خود را تغییر داد و از ۱۹۹۱ تبدیل به انجمنی شد که همه علاقه‌مندان می‌توانند به عضویت آن درآیند. این انجمن بیشتر بر بررسی انواع نام‌های خاص در جزایر بریتانیا و ایرلند متمرکز است و مجله نامینا^۵ را منتشر می‌کند. در دانشگاه ناتینگهام نیز مرکزی برای پژوهش‌های ملی جاینام‌شناسی و انسان‌نام‌شناسی به نام انستیتو مطالعات نام^۶ وجود دارد که طرح‌های متعددی را در حوزه نام‌شناسی با هر دو تعریف سنتی و مدرن آن هدایت می‌کند. به علاوه، کتابخانه تخصصی و مرجع این مرکز گنجینه بزرگی از نسخه‌های خطی منتشرشده، تک‌نگاری‌ها و مجلات کلیدی در زمینه نام‌پژوهی و رشته‌های مرتبط را در اختیار مراجعان قرار می‌دهد. از زیرمجموعه‌های دانشگاه ناتینگهام همچنین می‌توان به انجمن جاینام انگلستان^۷ اشاره کرد که در سال ۱۹۲۳ با هدف مطالعه و ثبت جای‌نام‌های مناطق مختلف انگلستان شکل گرفت. نتایج این مطالعات تا به امروز در بیش از ۹۰ جلد منتشر شده است و کار برای به‌روز کردن و

8. Journal of the English Place-Name Society
9. Deutsche Gesellschaft für Namenforschung/GFN
10. Namenkundliche Informationen/NI
11. University of Innsbruck
12. University of Vienna
13. The Institute for Urban and Regional Research/ISR
14. The Institute of Iranian studies
15. The Austrian Academy of Sciences

1. NAMES: A Journal of Onomastics
2. Canadian Society for the Study of Names/CSSN
3. Congress of the Humanities and Social Sciences of Canada
4. The Society for Name Studies in Britain and Ireland/SNSBI
5. Nomina
6. The Institute for Name-Studies/INS
7. The English Place-Name Society/EPNS

در کشورهای آلمانی‌زبان، کارگروه نام‌پژوهی^۵ وابسته به انجمن نام‌پژوهی آلمان^۶ که از دهه ۱۹۵۰ فعالیت خود را آغاز کرده، از سال ۱۹۸۲ تا کنون همایش‌های متعددی را با همکاری نهادهای علمی مختلف هماهنگ کرده است. همایش‌های این کارگروه هر سه سال یک بار برگزار می‌شوند و پانزدهمین آن در اکتبر ۲۰۲۲ در دانشگاه زوریخ سوئیس با موضوع نام‌شناسی و دوران باستان برگزار شد.

انجمن نام‌شناسی و ادبیات ایتالیا^۷ عهده‌دار برگزاری نشست‌هایی است که بر ادبیات در نام‌شناسی توجه بیشتری دارد. این انجمن بیست و ششمین سمپوزیوم بین‌المللی نام‌شناسی و ادبیات^۸ را در اکتبر ۲۰۲۳ برگزار کرد. این سمپوزیوم از سال ۱۹۹۵ تا کنون، جز در موارد استثنایی مانند دوران همه‌گیری کوید-۱۹، به طور منظم هر سال برپا شده است.

اسلواکی اولین کنفرانس نام‌شناسی^۹ خود را در ۱۹۶۷ در براتیسلاوا، پایتخت این کشور، برگزار کرد. در حال حاضر، برگزاری این همایش و نیز همایش نام‌شناختی بین‌المللی و لهستانی^{۱۰} بر عهده گروه نام‌شناسی اسلاوی^{۱۱} در کمیته بین‌المللی اسلاو‌شناسان نهاده شده است. این همایش‌ها به طور معمول هر دو سال یک بار به صورت یک در میان و با همکاری کمیسیون‌های ملی کشورهای مربوط برگزار می‌شوند. بیست و دومین همایش نام‌شناسی لهستان در سال ۲۰۲۱ و بیست و دومین همایش نام‌شناسی اسلواکی در سپتامبر سال جاری برگزار شدند. همایش سه روزه نام‌شناسی اسلواکی که به موضوعات مختلفی از جمله جای‌نام‌ها، نام در متون ادبی و تولید و درک نظام نام‌ها اختصاص داشت با همکاری دانشگاه ترناوا^{۱۲} برگزار شد. پژوهشگران از سراسر جهان می‌توانند برای این همایش‌ها مقاله بفرستند و در آن‌ها شرکت کنند.

فرهنگستان علوم و هنرهای کرواسی^{۱۳} کنفرانس بین‌المللی ریشه‌شناسی و نام‌شناسی^{۱۴} خود را هر چهار سال یک بار برگزار می‌کند. تا کنون نه کنفرانس برگزار شده و آخرین آن در سال ۲۰۱۸ بوده است.

علاوه، هر همایش علمی زمانی شکل می‌گیرد که دانش‌پژوهان آن رشته به این نتیجه و درجه از اعتماد رسیده باشند که کار از سطح علاقه یک فرد، گروه یا سازمان فراتر رفته است و علاقه‌مندان دیگری هم هستند که به آن حوزه توجه دارند. مطمئناً مهیا بودن بستری‌های اجرایی نیز از پیش‌نیازهای ضروری برای برگزاری هر همایش علمی است. در ادامه به تعدادی از همایش‌های مهم نام‌شناسی اشاره می‌شود.

شناخته‌شده‌ترین و مهمترین همایش علمی حوزه نام‌شناسی را انجمن بین‌المللی مطالعات نام‌شناسی (آیکاس) با عنوان همایش بین‌المللی مطالعات نام‌شناسی^۱ برگزار می‌کند. این همایش چندروزه که نخستین بار در سال ۱۹۳۸ در پاریس برگزار شد هر سه سال یک بار نام‌شناسان و علاقه‌مندان را از سراسر جهان گرد هم می‌آورد تا جدیدترین پژوهش‌ها در زیرشاخه‌های مختلف این علم را ارائه کنند. بیست و هفتمین همایش بین‌المللی نام‌شناسی در سال ۲۰۲۱ توسط مراکز علمی چند کشور اروپایی از جمله لهستان، چک و اسلواکی به صورت برخط برگزار شد و بیست و هشتمین نوبت آن در سال ۲۰۲۴ در فنلاند خواهد بود.

گروه کارشناسان سازمان ملل در زمینه نام‌های جغرافیایی^۲ یکی از نهادهای فعال در شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد^۳ است که با هدف ارائه توصیه‌های فنی برای استانداردسازی نام‌های جغرافیایی شکل گرفته است. در همین راستا این نهاد معمولاً هر پنج سال یکبار کنفرانسی برگزار می‌کند که کنفرانس سازمان ملل متحد برای استانداردسازی نام‌های جغرافیایی^۴ نام دارد و آخرین بار در سال ۲۰۱۷ برگزار شد. گروه کارشناسان سازمان ملل در زمینه نام‌های جغرافیایی در حال حاضر صدها عضو از بیش از یکصد کشور دارد.

همان‌گونه که پیش از این اشاره شد، انجمن نام آمریکا نیز همایش سالانه‌ای برگزار می‌کند. دور بعدی این همایش در ژانویه ۲۰۲۴ برگزار می‌شود و برای شرکت در آن باید عضو انجمن بود. این همایش‌ها عموماً تمامی حوزه‌های مرتبط با نام‌شناسی را پوشش می‌دهند و تمرکزی بر زبان یا منطقه جغرافیایی خاصی ندارند.

5. Arbeitskreises für Namenforschung
6. Gesellschaft für Namenforschung
7. L'associazione Onomastica & Letteratura
8. International Onomastica & Letteratura Symposium
9. Slovak Onomastic Conference
10. International and Polish Onomastic Conference, MiOKO
11. Commission of Slavic Onomastics
12. Trnava University
13. Croatian Academy of Sciences and Arts
14. Skok Etymological-Onomastic Meetings

1. International Congress of Onomastic Sciences
2. United Nations Group of Experts on Geographical Names/UNGEGN
3. United Nations Economic and Social Council
4. United Nations Conferences on the Standardization of Geographical Names (UNCSGN)

مجلات علمی

مجله را نیز فرهنگستان سلطنتی گوستاوس آدولفوس برای فرهنگ مردمی سوئد به چاپ می‌رساند.

در جدول ۱ تعدادی از مجلات علمی نام‌شناسی معرفی شده‌اند که می‌تواند به پژوهشگران این حوزه برای دستیابی به منابع و نیز ارسال مقاله کمک کند. به علاوه، گفتنی است که با توجه به ماهیت بینارشته‌ای نام‌شناسی، برخی مجلات حوزه‌های مرتبط از جمله زبانشناسی، مطالعات شهری، طراحی منظر و جغرافیای شهری و انسانی نیز به مقالات نام‌شناسی روی خوش نشان می‌دهند. بنابراین، برای جست‌وجوی منابع یا چاپ مقاله می‌توان با توجه به موضوع و محتوای کار به دنبال مجلاتی در سایر حوزه‌ها نیز گشت. نکته دیگر اینکه بسیاری از این مجلات مقالاتی به زبان‌های مختلف را برای چاپ می‌پذیرند. به عنوان مثال، *مجله بین‌المللی نام‌شناسی ادبی*^۲ که در ایتالیا منتشر می‌شود علاوه بر زبان ایتالیایی، مقاله‌هایی را که به زبان‌های فرانسوی، انگلیسی، اسپانیایی یا آلمانی نوشته شده باشند هم پذیراست.

مجلات علمی متعددی در دنیا در حوزه نام‌شناسی منتشر می‌شود که مسئولیت بیشتر آن‌ها را دانشگاه‌ها یا فرهنگستان‌ها عهده‌دار هستند. قدیمی‌ترین مجله‌ای که مشخصاً به این رشته اختصاص داده شده است Namn och bygd (نام و منطقه در زبان سوئدی) نام دارد که از سال ۱۹۱۳ به این سو هر سال یک شماره از آن منتشر می‌شود و بیشتر به پژوهش‌های کشورهای شمال اروپا می‌پردازد. این مجله را فرهنگستان سلطنتی گوستاوس آدولفوس برای فرهنگ مردمی سوئد منتشر می‌کند. شاید نوظهورترین مجله نام‌شناسی را بتوان *مجله اسکاندیناوی نام‌شناسی اجتماعی*^۱ دانست که از سال ۲۰۲۱ کار خود را آغاز کرده است و همانگونه که از نام آن پیداست بررسی نقش نام‌ها در جوامع و در تعاملات اجتماعی را به عنوان هدف خود معرفی کرده است. این مجله هر چند بر نام‌شناسی در کشورهای شمال اروپا تمرکز دارد، اما پذیرای مقاله‌هایی با موضوعاتی خارج از این حوزه جغرافیایی نیز هست. جالب است بدانیم که این

جدول ۱. مجله‌های علمی نام‌شناسی

نام مجله	نهاد مسئول	وبگاه
Acta Onomastica	Czech Language Institute, the Czech Academy of Sciences	https://ujc.avcr.cz/sd/publikace/casopisy/acta-onomastica.html
Aimn	The Ulster Place-Name Society	https://www.ulsterplacenamesociety.org/journal-aimn
Beiträge zur Namenforschung	Universitätsverlag Winter Heidelberg	https://bnf.winter-verlag.de/
Blätter für oberdeutsche Namenforschung	Verband für Orts- und Flurnamenforschung in Bayern (Association for Place and Field Name Research in Bavaria)	https://orts-flurnamen-bayern.de/de/literatur/publikationen
English Place-Name Society Journal	English Place-Name Society	https://www.nottingham.ac.uk/research/groups/epns/journal.aspx
Folia onomastica Croatica	Institute for Linguistic Research of the Croatian Academy of Sciences and Arts	https://hrcaak.srce.hr/fovia-onomastica?lang=en
Journal of Literary Onomastics	Department of English of SUNY Brockport	https://soar.suny.edu/handle/20.500.12648/1972
Journal of One-Name Studies	Guild of One-Name Studies	https://one-name.org/guild-journal/
Journal of Scottish Name Studies	The University of Glasgow	http://www.clanntuirc.co.uk/JSNS.html
Journal of the English place-name society	English Place-Name Society, The University of Nottingham	https://www.nottingham.ac.uk/research/groups/epns/journal.aspx
il Nome nel testo, Rivista internazionale di onomastica letteraria (Name in the text,	Association "Onomastica & Letteratura", Italy	https://innt.it/innt https://oel.fileli.unipi.it/il-nome-del-testo/

1. Nordisk tidskrift för socioonomastik / Nordic Journal of Socio-Onomastics (NoSo)

2. il Nome nel testo, Rivista internazionale di onomastica letteraria

نام مجله	نهاد مسئول	وبگاه
International magazine of literary onomastics)		
Naamkunde	Institute for Onomastics & Dialectology of the KU Leuven and the Meertens Institute in Amsterdam	https://poj.peeters-leuven.be/content.php?journal_code=NK&url=journal
Namenkundliche Informationen (NI)	Universität Leipzig & Deutschen Gesellschaft für Namenforschung	https://www.namenkundliche-informationen.de/
Names: A journal of onomastics	American Name Society	https://www.americannamesociety.org/the-journal/
Namn och Bygd	The Royal Gustavus Adolphus Academy for Swedish Folk Culture	https://kgaabokorder.se/sv-SE/serie/142/namn-och-bygd
Nomina	Society for name studies in Britain and Ireland	http://www.snsbi.org.uk/Nomina.html
Nomina Africana	Names Society of Southern Africa	https://journals.co.za/journal/nomina
Nordlyd	Department of Linguistics at the University of Tromsø, Norway	https://septentrio.uit.no/index.php/nordlyd/about
Nouvelle revue d'onomastique	Société française d'onomastique	https://www.persee.fr/collection/onoma
Nytt om Namn	Norwegian Name Association	http://ojs.novus.no/index.php/NON/index
Onoma	International Council of Onomastic Sciences	https://icosweb.net/publications/onoma/
Onomastica Canadiana	Canadian Society for the Study of Names	http://sco.csj.ualberta.ca/index.php/home/onomastica-canadiana/
Onomastica	Institute of Polish Language, Polish Academy of Sciences	https://onomastica.ijp.pan.pl/index.php/ONOM/about
Österreichische Namenforschung	Verein zur Erforschung von Sprache und Name in Österreich	http://www.vesna.or.at/
Review of Historical Geography and Toponomastics	Department of Geography, West University of Timișoara, Romania	https://geografie.uvt.ro/?page_id=9538
Nordisk tidskrift för socioonomastik / Nordic Journal of Socio-Onomastics	The Royal Gustavus Adolphus Academy for Swedish Folk Culture	https://gustavadolfsakademien.se/tidskrifter/tidskrift/nordisk-tidskrift-for-socioonomastik-nordic-journal-of-socio-onomastics
The Journal of the English Place-Name Society	English Place-Name Society	https://www.nottingham.ac.uk/research/groups/epns/journal.aspx
Voprosy onomastiki (Problems of Onomastics)	Russian Language Institute of the Russian Academy of Sciences & Ural Federal University, Russia	http://onomastics.ru/en
Zunamen: Zeitschrift für Namenforschung Surnames: Journal of Name Studies	Silvio Brendler, Baar Verlag, Germany	http://www.baar-verlag.com/Zeitschriften/

آموزش

بینش درست انجام شود. آنان اساس شکل‌گیری این بینش را آموزش نسل جدیدی از متخصصان نام‌شناسی می‌دانند و بر مطالعه جنبه‌های زبانی، کاربردی و میان‌رشته‌ای نام‌شناسی تاکید دارند (Helleland and Gerritzen, 2002). با این حال، در عمل مشاهده می‌شود که سیستم آموزشی کشورهای مختلف رویکردهای بسیار متفاوتی در آموزش نام‌شناسی پیش رو دارند. این رویکرد از فقدان کامل دروس تخصصی تا اختصاص رشته تخصصی در سطوح عالی گسترده است. در ادامه به تعدادی از دانشگاه‌هایی که در

هلند و گریتنس از جمله کسانی هستند که از دیرباز بر اهمیت آموزش رسمی نام‌شناسی تاکید داشته‌اند. آنان مقاله خود را با گزارش کارشناسانی از برخی کشورها از جمله کرواسی، بریتانیا، نروژ، سوئیس، آفریقای جنوبی، سوئد، جمهوری چک و ایالات متحده آمریکا همراه می‌کنند تا تجارب آنان را در زمینه آموزش نام‌شناسی در کشورهايشان به اشتراک بگذارند. هلند و گریتنس معتقدند مطالعه نام‌ها برای هر ملتی ارزشمند است و مدیریت آن‌ها باید با درک و

آموزش نام‌شناسی فعالند اشاره می‌شود.

در سوئد دانشگاه‌های متعددی به نام‌شناسی توجه دارند. در دانشگاه‌های گوتنبرگ^۱، کارلستاد^۲، لینکوپینگ^۳، لوند^۴، استکهلم^۵، اوربرو^۶ و اوپسالا^۷ بخشی از دروس تخصصی یا درس جداگانه‌ای را به آموزش این علم در مقاطع مختلف اختصاص داده‌اند. دانشگاه اوپسالا اگر چه کرسی نام‌شناسی اسکاندیناویایی دارد اما به نظر می‌رسد که این کرسی پس از بازنشستگی نام‌شناس معروف سوئدی، اشتفان نیستروم^۸ از سال ۲۰۰۸ تا کنون خالی مانده است. این کرسی یکی از قدیمی‌ترین کرسی‌های نام‌شناسی در دنیاست که در سال ۱۹۳۰ دایر شد و استادان آن همزمان مدیریت آرشئو (جای) نام‌شناسی سوئد را نیز عهده‌دار بودند.

فنلاند را هم می‌توان از کشورهای دانست که از دهه‌های دور توجه خاصی به آموزش نام‌شناسی داشته است و استادان سرشناسی در این حوزه داشته و دارد. در حال حاضر بیشترین اهتمام در آموزش نام‌شناسی در این کشور در دانشگاه هلسینکی و انستیتو زبان‌های فنلاند دیده می‌شود. فنلاند علاوه بر آموزش و پژوهش، گنجینه ارزشمندی از داده‌های نام‌شناختی خود را در قالب آرشئوی از پروژه‌ها و کتاب‌های متعدد گردآوری کرده است.

کشور دیگری که پیشینه آموزشی قابل‌توجهی در نام‌شناسی دارد نروژ است. دانشگاه اسلو آموزش نام‌شناسی را به عنوان درسی انتخابی برای دانشجویان کارشناسی ارشد زبان‌های اسکاندیناوی از حدود سال ۱۹۲۰ آغاز کرده است. برخی دانشگاه‌های دیگر نروژ نیز از اواسط سده بیستم میلادی به ارائه دروس و رشته نام‌شناسی در سطح کارشناسی ارشد روی آورده‌اند. از جمله این دانشگاه‌ها می‌توان دانشگاه‌های برگن^۹، تروندهایم^{۱۰} و ترومسو^{۱۱} را نام برد. از دستاوردهای نروژ در این حوزه می‌توان به نگارش صدها پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای اشاره کرد. دانشگاه‌هایی که نام‌شناسی تدریس می‌کنند در انتخاب سرفصل‌های دروس مختارند و در کمیته ملی همکاری‌های

نام‌شناسی^{۱۲} تجارب و دیدگاه‌های خود را به اشتراک می‌گذارند.

نام‌شناسی در دانشگاه زادار^{۱۳} کرواسی از سال ۱۹۹۹ به عنوان واحد درسی ارائه شده و همچنان ۵ واحد اختیاری برای دانشجویان در سطوح کارشناسی و کارشناسی ارشد با تمرکز بر نام‌شناسی کرواسی ارائه می‌شود. کمتر از بیست سال پیش نیز دوره جدیدی با عنوان *اروپا در حوزه نام‌ها*^{۱۴} برای دانشجویان دکترای مطالعات اروپا در این دانشگاه معرفی شده است تا بر توان علمی و پژوهشی پژوهشگران این کشور در زمینه دنیای نام‌ها بیفزاید و مهارت‌های اساسی آن‌ها در نام‌شناسی را توسعه دهد. در این دوره علاوه بر اینکه به مفاهیم، نظریه‌ها، روش‌شناسی، زیرشاخه‌ها، کارکردها و وجوه بینارشته‌ای نام‌شناسی پرداخته می‌شود، دانشجویان ترغیب می‌شوند تا اثری پژوهشی در این حوزه منتشر کنند (Brozović Rončević, 2004).

در لهستان دست‌کم در دو دانشگاه آدام میتسکوویچ^{۱۵} و ژشوف^{۱۶} گروه آموزشی نام‌شناسی دارد. همچنین در برخی دانشگاه‌های دیگر در رشته‌های مرتبط مانند زبان‌شناسی، مطالعات ادبی و زبان لهستانی دروس نام‌شناسی تدریس می‌شود. دانشگاه ووچ^{۱۷} اخیراً در حال رایزنی برای راه‌اندازی مرکزی برای مطالعات بین‌المللی نام‌شناسی است.

نام‌شناسی در دانشگاه لایپزیگ^{۱۸} آلمان پیشینه‌ای طولانی دارد و پژوهش‌های بینارشته‌ای آن به نیمه اول سده بیستم میلادی برمی‌گردد. آموزش نام‌شناسی در این دانشگاه از سال ۱۹۵۳ آغاز شده است و از ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۸ از حضور استاد نام‌شناسی برخوردار بود. در حال حاضر دو درس اختیاری برای آشنایی با مطالعات نام‌شناسی و انسان‌نام‌شناسی ارائه می‌شود. این دانشگاه همچنین در دهه ۱۹۶۰ مرکز نام‌شناسی^{۱۹} خود را بنیان نهاد. این مرکز با بهره‌گیری از مجموعه ارزشمندی از منابع تخصصی و ابزارهای فنی مدرنی که در اختیار دارد و با همراهی انجمن مطالعات نام آلمان^{۲۰} کانونی مهم برای پژوهش‌های نام‌شناسی به شمار می‌رود. متخصصان این مرکز همچنین به کسانی که پرسشی در مورد نام دارند مشاوره

12. National Committee of Onomastic Cooperation
13. University of Zadar
14. Europe in the Context of Names
15. Adam Mickiewicz University
16. University of Rzeszów
17. University of Łódź
18. University of Leipzig
19. Namenberatungsstelle/NBS
20. Deutsche Gesellschaft für Namenforschung/GfN

1. Göteborg
2. Karlstad
3. Linköping
4. Lund
5. Stockholm
6. Örebro
7. Uppsala
8. StaffanNyström
9. Bregen
10. Trondheim
11. Tromsø

موجود آشنا تر شد. در ادامه تعدادی از منابع مهمی که در حوزه نام‌شناسی منتشر شده‌اند معرفی می‌شوند.

Eichler, Ernst. (1995-1996). *Namenforschung: ein internationales Handbuch zur Onomastik = Name studies: an international handbook of onomastics = Les noms propres: manuel international d'onomastique (Vol. 1-2)*. Berlin: Walter de Gruyter

این مجموعه دوجلدی راهنمای شناخته‌شده‌ای برای علاقه‌مندان به نام‌شناسی است که علاوه بر موضوعات نظری و روش‌شناختی، در مورد نام در فرهنگ‌ها و کشورهای مختلف از جمله ایران هم اطلاعات سودمندی را به زبان‌های آلمانی، انگلیسی و فرانسوی در اختیار خواننده قرار می‌دهد.

Felecan, Oliviu, and Alina Bughesiu, eds. (2013). *Onomastics in contemporary public space*. Cambridge Scholars Publishing

هدف این کتاب بررسی نام و نامگذاری از دیدگاهی بین‌فرهنگی و در فضاهای عمومی معاصر است. کتاب علاوه بر ارائه مقالاتی در مورد بحث‌های نظری، به کارکرد نام‌ها در مناطق جغرافیایی متنوعی از قاره‌های مختلف جهان پرداخته است. تئوری نام‌ها، نام در فضاهای عمومی (منظر زبانی)، نام‌های نهادهای عمومی، اقتصادی، فرهنگی، مذهبی و ورزشی، نام اشیاء یا هسته‌های حاصل از انواع فرآیندها در فضاهای عمومی (مانند نام‌های خوراکی‌ها، نام‌های مستعار، نام‌های به کار رفته در سیاست، ادبیات و فضای مجازی و اسامی حیوانات) بخش‌های اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند.

Ainiala, Terhi, Minna Saarelma, and Paula Sjöblom. (2012). *Names in focus: an introduction to Finnish onomastics*. Helsinki: Finish Literature Society. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/32120>

هدف این کتاب معرفی نام‌شناسی در فنلاند است. با این حال، اطلاعات پایه و مثال‌های ارزشمندی را شامل می‌شود که برای پژوهشگران حوزه‌های مختلف نام‌شناسی از جمله مباحث نظری و روش‌شناختی، جای‌نام‌ها، انسان‌نام‌ها، حیوان‌نام‌ها و نام‌های تجاری و نام در ادبیات بسیار سودمند است. فایل کتاب را می‌توان از طریق نشانی ارائه‌شده در نشانی کتاب‌شناختی به رایگان دریافت کرد.

Nübling, Damaris, Fabian Fahlbusch, and Rita Heuser. (2015) *Namen: eine Einführung in die Onomastik*. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag

تخصصی ارائه می‌کند.

در آلمان همچنین دانشکده زبان، ادبیات و علوم انسانی دانشگاه هومبولت برلین^۱ در مقطع کارشناسی دروسی به نام‌شناسی ارائه می‌کند و دانشجویان با انواع نام و میانی نظری و کاربردی نام‌ها آشنا می‌شوند.

سیستم آموزشی اتریش رشته یا درس خاصی را به نام‌شناسی اختصاص نداده است اما گاه بر اساس نیاز یا علاقه استادان در رشته‌هایی مثل زبان‌شناسی و جغرافیای واحدهایی برای آن در نظر گرفته می‌شود.

در بریتانیا سه دانشگاه نیوکاسل^۲، منچستر^۳ و ناتینگهام^۴ در آموزش نام‌شناسی فعالند. از میان آن‌ها دانشگاه ناتینگهام شهرت بیشتری دارد چون از حضور استادان نام‌شناسی برخوردار است و می‌توان در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری از دروس و استادان این رشته بهره‌مند شد.

احتمالاً جدیدترین اتفاق در دنیای آموزش نام‌شناسی، اقدام اخیر انجمن نام آمریکا^۵ است. انجمن نام آمریکا در اوایل سال ۲۰۲۲ تصمیم گرفت با کمک و برای اعضای خود فضای تعاملی و مشارکتی وب-بنیادی برای آموزش نام‌شناسی و گردآوری مطالب مورد نیاز آن فراهم کند. این سامانه ادامه گزارش‌های سالانه‌ای است که ادوارد سی. ارنسپرگر^۶ از ۱۹۵۵ تا ۱۹۸۲ منتشر می‌کرد و سپس کلسی هاردر^۷ از ۱۹۸۳ تا ۱۹۹۱ و مایکل مک‌گاف^۸ از ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۷ پی گرفتند اما به دلیل افزایش حجم کار متوقف شد. این ابزار برخط به افتخار ارنسپرگر که یکی از بنیانگذاران انجمن نام آمریکا هم بود همچنان گزارش/ارنسپرگر^۹ نامیده می‌شود.

پیشنهاد مطالعه

برای آشنایی اولیه با علم نام‌شناسی می‌توان به مقالاتی که در فرهنگ‌های معتبر نوشته شده‌اند مراجعه کرد، مثل مقاله‌ای که با همین عنوان در دانشنامه زبانشناسی کاربردی (Coates, 2012) نوشته شده است. پس از این مطالعه مقدماتی و چند مقاله مانند آن، راحت‌تر می‌توان زیرشاخه یا زیرشاخه‌های مورد علاقه خود را تشخیص داد و با منابع

1. Humboldt-Universität zu Berlin
2. Newcastle University
3. The University of Manchester
4. The University of Nottingham
5. American Name Society
6. Edward C. Ehrensperger
7. Kelsie Harder
8. Michael McGoff
9. Ehrensperger Report

Namengeschichte: Eine Einführung. Berlin: Erich Schmidt-Verlag

کتاب با مقدمه‌ای در باب تاریخ نام‌شناسی آغاز می‌شود. سپس با ارائه جدول‌ها و مثال‌های متعدد به طبقه‌بندی و بررسی زبانی نام‌های خاص و انواع انسان‌نام‌ها (نام، نام خانوادگی، نام قبیله، نام مستعار و مانند آن)، جاینام‌ها، نام حیوانات، نهادها و کالاها و نام در ادبیات می‌پردازد. با خواندن این کتاب علاوه بر آشنایی با مباحث نظری و عملی نام‌شناسی، از پیشنهاد‌های نویسنده برای تحقیقات بیشتر نیز بهره‌مند می‌شویم.

United Nations Group of Experts on Geographical Names. (2007). *Technical reference manual for the standardization of geographical names*. New York: United Nations. https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/pubs/UNGEGN%20tech%20ref%20manual_m87_combined.pdf

راهنمای فنی مرجع برای استانداردسازی نام‌های جغرافیایی برای کسانی که به جاینام‌ها و استانداردسازی آن‌ها علاقه‌مندند کمک موثری است. فایل آن را می‌توان از وبگاه گروه کارشناسان سازمان ملل در زمینه نام‌های جغرافیایی دریافت کرد.

Felecan, Oliviu, and Daiana Felecan, eds. (2014). *Unconventional Anthroponyms: Formation Patterns and Discursive Function*. Cambridge Scholars Publishing

این کتاب مطالعات ارزشمندی در مورد انسان‌نام‌ها، خصوصا با تعریف غیرستنی‌تر آن‌ها از قبیل نام مستعار، نام کاربری و رمزنام در اختیار خواننده قرار می‌دهد. بررسی اینگونه انسان‌نام‌ها از بعد نظری، در فرهنگ‌های مختلف و در ادبیات، مهم‌ترین رویکردهای این کتاب هستند.

Amaral, Eduardo Tadeu Roque, and Márcia Sipavicius Seide. (2022). *Personal Names: an introduction to Brazilian anthroponymy*. Translated by Emanuelle Fernandes. Araraquara: Letraria. <https://www. letraria. net/ personal-names/>

همانگونه که از نام کتاب برمی‌آید، کتاب منحصرأ به انسان‌نام‌شناسی اختصاص دارد و هدف آن آشنا کردن مخاطب با نام‌های خاص در بافت زبان پرتغالی و برزیل است. مطالعه کتاب برای پژوهشگران این حوزه، خصوصا علاقه‌مندان به مباحث نظری و زبانی انسان‌نام‌ها و روش‌شناسی در نام‌شناسی توصیه می‌شود. این کتاب را

این کتاب حاصل سال‌ها آموزش نام‌شناسی در دانشگاه میتس (Universität Mainz) آلمان است. در ابتدا نام خاص از منظر زبانشناختی و در زبان اشاره بررسی می‌شود و به دنبال آن به انواع نام خاص (انسان‌نام‌ها، جاینام‌ها، نام رویدادهای تاریخی و...) پرداخته می‌شود. همانگونه که از عنوان کتاب مشخص است کتاب به زبان آلمانی نوشته شده است.

Van Langendonck, Willy. (2007). *Theory and Typology of Proper Names*. Berlin, New York: De Gruyter Mouton. [http://library. mibckerala. org/lms_ frame/ eBook/ Van% 20L angendonck% 20-% 20Theory% 20and % 20Typology% 20of% 20Proper% 20Names% 20\(Mouton% 20de% 20Gruyter\). PDF](http://library. mibckerala. org/lms_ frame/ eBook/ Van% 20L angendonck% 20-% 20Theory% 20and % 20Typology% 20of% 20Proper% 20Names% 20(Mouton% 20de% 20Gruyter). PDF)

این اثر رویکردی میان‌رشته‌ای به مقوله نام‌های خاص دارد و از مطالعات فلسفی، روان‌شناختی، عصب‌زبانی، در زمانی و جامعه‌شناختی زبان بهره گرفته است. نویسنده استفاده از بُن‌واژه^۱ را برای مطالعه کارکردهای نام‌ها از منظر معنایی، کاربردی و نحوی پیشنهاد می‌کند. این کتاب برای آشنایی با حالت‌های اسمی و ارجاعی-معنایی، ویژگی‌های صوری و طبقه‌بندی نام‌های خاص پیشنهاد می‌شود. با مراجعه به نشانی ذکرشده در کتابنامه فایل کتاب را می‌توان دریافت کرد.

Felecan, Oliviu, ed. (2012). *Name and naming: synchronic and diachronic perspectives*. Cambridge Scholars Publishing

این کتاب با نگاهی در زمانی، هم‌زمانی و بینا فرهنگی منبع مناسبی برای آشنایی کلی با مباحث نظری و کاربردی نام‌شناسی است. کتاب چهار بخش اصلی دارد: نظریه نام‌ها، انسان‌نام‌شناسی، جای نام‌شناسی و نام در جامعه. همچنین مراجعه به سایر آثار فلکان توصیه می‌شود.

Puzey, Guy, and Laura Kostanski, eds. (2016). *Names and naming: People, places, perceptions and power*. Multilingual Matters

کتاب به موضوعاتی چون مباحث نظری نام‌ها، انسان‌نام‌شناسی، نام‌شناسی ادبی، جاینام‌شناسی و مسائل کاربردی نام‌ها می‌پردازد و همچنین نشان می‌دهد که چگونه نام‌ها در گوشه و کنار جهان حامل اطلاعات و ارزش‌های اجتماعی، زبانی و فرهنگی می‌شوند. این کتاب برای کسانی که به مطالعه نام‌شناسی از منظر اجتماعی علاقه دارند بسیار مفید است.

Debus, Friedhelm. (2012). *Namenskunde und*

اینجا سؤال‌هایی اساسی مطرح می‌شوند؛ مثلاً کشورهای دیگر از سالیان دور به دنبال چه نیاز یا نیازهایی این نهادها را تشکیل داده‌اند و حتی دامنه همکاری‌ها و همایش‌های خود را در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی گسترش داده‌اند؟ نقش ما ایرانیان در پیشبرد این دانش تا چه حد تاثیرگذار بوده است؟ چرا مطالعات نام‌شناسی در ایران تا کنون تنها به صورت پراکنده و بر اساس علایق و سلیق فردی صورت گرفته و هیچ نهاد مشخصی برای سازماندهی به آن عهده‌دار مسئولیت نشده است؟ و از همه مهمتر، اکنون چه باید کرد؟

موری^۲ (۲۰۰۱) پیشرفت حاصل در نام‌شناسی آمریکا را طی ۲۵ سال مختوم به زمان مقاله‌اش مرور می‌کند و مبنای مقایسه‌اش را مقاله برایانت^۳ (۱۹۷۶) قرار می‌دهد. او ضمن اشاره به برخی پیشرفت‌ها، راهکارهایی برای سرعت بخشیدن به رشد دانش نام‌شناسی مطرح می‌کند. این راهکارها برای جامعه امروز ایران نیز می‌توانند راهگشا باشند. او از جمله به این نکته اشاره می‌کند که لازم است نام‌شناسان مقالات بیشتری چاپ کنند و شبکه‌های ارتباطی خود با متخصصان علوم دیگر را گسترش دهند. طبیعتاً انجام پژوهش‌های میان‌رشته‌ای که نقش نام‌شناسی در کشف جلوه‌هایی از تاریخ، فولکلور، روانشناسی، جامعه‌شناسی، حقوق و قوانین، میراث فرهنگی، رسانه‌ها، مطالعات جنسیتی، آموزش زبان، ترجمه، فرهنگ‌نویسی و... را به متخصصان سایر رشته‌ها نشان دهد، در افزایش آگاهی دیگران در مورد اهمیت پرداختن به مطالعه نام‌ها از ابعاد مختلف نقش خواهد داشت. موری همچنین تأکید می‌کند که نام‌شناسان باید از هر فرصتی برای بالا بردن اطلاعات دیگران، در هر سطحی از معلومات، در مورد این علم استفاده کنند. او یادآور می‌شود که نام‌شناسی به نقشه‌ها و دفترچه تلفن‌ها محدود نمی‌شود و مردم باید از طریق برنامه‌های رادیویی، تلویزیونی، روزنامه‌ها و مانند آن‌ها با اهمیت و نقش جدی نام‌ها در زندگی خود آشنا شوند. او از خاطره‌ای یاد می‌کند که پس از شرکت در برنامه‌ای رادیویی که مورد استقبال شنوندگان بسیاری قرار گرفت، میزبان به او گفته بود که هرگز تصور نمی‌کرد نام‌ها تا این حد مهم باشند و بتوانند اطلاعات زیادی در مورد خود ما به ما ارائه کنند. شاید بتوان مهم‌ترین پیشنهاد موری را آموزش این علم در دانشگاه‌ها دانست. البته نباید به آموزش نظری آن بسنده کرد

می‌توان از وبگاه ناشر که در نشانی کتابشناختی آمده است بارگذاری کرد.

Hough, Carole, and Daria Izdebska, eds. (2016). *The Oxford handbook of names and naming*. Oxford University Press

تمرکز کتاب بر ارائه اصول کلی، دانش نظری و روش‌شناختی نام‌شناسی است. کتاب مطالب ارزشمندی از زبان‌ها و فرهنگ‌های مختلف را در بر می‌گیرد. فصل‌های این کتاب مرجع به ترتیب به نظریه نام‌ها، جاینام‌ها، انسان‌نام‌ها، نام در ادبیات، نام‌شناسی اجتماعی، نام‌های خاص در علوم دیگر (باستان‌شناسی، روانشناسی شناختی، گویش‌شناسی، جغرافی، تاریخ، زبان‌شناسی تاریخی، حقوق، فرهنگ‌نویسی، دین و برخورد زبان‌ها) و راهبردهای نام‌گذاری برای برخی پدیده‌های دیگر مانند هواپیماها، حیوانات و کشتی‌ها اختصاص می‌یابند.

Ainiala, Terhi, and Jan-Ola Östman, eds. (2017). *Socio-onomastics: The pragmatics of names*. John Benjamins Publishing Company

این کتاب نام‌شناسی را به طور خاص از بعد کاربردشناسی بررسی می‌کند و برای آشنایی با رویکردهای جدیدتر نام‌شناسی از جمله نام‌شناسی اجتماعی، نام‌شناسی برهم‌کنشی^۱، نام‌شناسی در برخورد زبان‌ها، نام‌شناسی مردمی و منظر زبانی بسیار سودمند است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مقاله سعی شده است با نگاهی به غرب، خواننده با آنچه که در دنیای نام‌شناسی اتفاق می‌افتد، آشنا تر شود. خاطر نشان می‌شود که در بسیاری از کشورها نهاد یا نهاد‌های خاصی به پژوهش و آموزش علم نام‌شناسی اختصاص داده شده‌اند که منابع و مجلات تخصصی معتبری چاپ و منتشر می‌کنند و سابقه برخی از مجلات و همایش‌های بین‌المللی آن‌ها از یک قرن فراتر می‌رود. هر چند شاید نتوان این تلاش‌ها را حتی در جهان غرب کافی دانست اما نگاه به محتویات این مقاله از لایه‌ای بالاتر، دریچه شگفت‌انگیزی پیش روی ما ایرانیان می‌گشاید که حکایت از دیرینگی گستره موضوعی و جغرافیایی و نیز سطح همکاری‌های بین‌المللی در گوشه و کنار جهان در این زمینه دارد. دلایل این امر می‌تواند خود موضوع پژوهشی جداگانه باشد. اما در

2. Thomas E. Murray
3. Margaret M. Bryant

1. interactional onomastics

آگاه شوند. در عین حال می‌توان با تأسیس نهادی خاص، علاقه‌مندان این رشته را گرد هم آورد و به گسترش دانش تخصصی در این حوزه مبادرت ورزید. انتشار مجلات پژوهشی تخصصی نیز نقش شایسته‌ای در ترویج دانش و تشویق پژوهشگران به فعالیت و همکاری‌های بیشتر ایفا می‌کند. توسعه و تدوین راهنماهای نام‌گزینی در شاخه‌های مختلف نام‌شناسی و ایجاد پایگاه داده‌های ملی نه تنها یاریگر متخصصان حوزه‌های مختلف خواهد بود بلکه به افزایش دانش عمومی جامعه نیز کمک خواهد کرد.

در ایران، خوشبختانه شاهد آن هستیم که طی سال‌های اخیر مقالات و کتاب‌های بیشتری در این زمینه منتشر شده است. به علاوه، انجمن زبان‌شناسی ایران با همکاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و نشر نویسه پاریسی، دو همایش ملی مطالعات نام‌شناسی برگزار کرده است. به این ترتیب، می‌توان امیدوار بود که با ادامه این فعالیت‌ها ما نیز نقش موثرتری در گسترش دانش نام‌شناسی ایفا کنیم و از دستاوردهای نظری و کاربردی آن بیشتر بهره‌مند شویم.

بلکه لازم است با کاربردهای این علم نیز آشنا شد تا بتوان از دانش‌آموختگان این رشته در جایگاه‌های شغلی متنوع بهره گرفت. از سوی دیگر، باید توجه کرد که هرچند فروش دستاوردهای این رشته به طور مستقیم مشتریان فراوانی در میان مردم عادی ندارد، اما این شاخه از دانش در درک جهان پیرامون و چالش‌های آن ابزار بسیار ارزشمندی است. به این ترتیب، یکی از وظایف نسبتاً دشوار علاقه‌مندان این رشته این است که به صورتی کاملاً واقعی و عینی مدیران جامعه را متقاعد سازند که با کمک نام‌شناسی می‌توان برای توسعه کشور قدم‌های مؤثرتری برداشت و سرمایه‌گذاری برای آن به نفع جامعه خواهد بود. در عین حال، می‌توان با کمک متخصصان نقشه راهی برای توسعه این علم ترسیم کرد تا شاهد بارور شدن آن در راستای رفع نیازهای جامعه باشیم. برای این کار استفاده از تجربه‌های کشورهای دیگر نیز می‌تواند راهگشا باشد. همکاری‌های بین‌المللی و حضور فعال در همایش‌ها راه مناسبی است برای اینکه پژوهشگران ما بتوانند دستاوردهای این علم در زبان‌ها و گویش‌های رایج در ایران را به جهانیان عرضه کنند و خود نیز از پیشرفت‌های آنان

منابع

- زندى، بهمن، سيد محمود متشريعى و فاطمه يوسفى راد (۱۴۰۰). نقشه راه مطالعات نام‌شناسى: از رويکرد سنتى تا رويکرد شناختى - اجتماعى. *فصلنامه زبان‌شناسى اجتماعى*، دوره ۴، شماره ۲، ۱۱-۲۸.
- زندى، بهمن و بهزاد احمدى (۱۳۹۵). نام‌شناسى اجتماعى - شناختى: حوزه نوين مطالعات ميان‌رشته‌اى. *فصلنامه شناختى*. Debrecen University Press.
- Gałkowski, A. (2018). Objectives, challenges, history and present organization of the Commission of Slavic onomastics within the International Committee of Slavists. In T. Farkas, & S. Nyström (Eds.), *Onomastica Uralica* (pp. 23-35). Debrecen-Helsinki: Debrecen University Press.
- Helleland, B., & Gerritzen, D. (2002). Academic courses on onomastics. In A. A. Boullón Agrelo (Ed.), *Actas do XX Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas: Santiago, 1999* (pp. 55-81). Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- Hough, C. (n.d). [Homepage of onomastics. co.uk]. <https://onomastics.co.uk/>. Visited
- مطالعات ميان‌رشته‌اى در علوم انسانى، دوره ۹، شماره ۱، ۹۹-۱۲۲.
- شيخ الحكمايى، عمادالدين و رامينا رضوان (۱۳۹۸). دانش نام‌شناسى و پژوهش‌هاى علوم تاريخى. *پژوهش‌هاى علوم تاريخى*، سال ۱۱، شماره ۲، ۱۴۳-۱۶۶.
- Brozović Rončević, D. (2004). Europe in the context of names. *Onoma*, 39, 77-90.
- Bryant, M. M. (1976). After 25 years of onomastic study. *Names*, 24(1), 30-56.
- Coates, R. (2012). Onomastics. In C. Chapelle (Ed.), *The encyclopedia of Applied Linguistics* (pp. 4315-4320). Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Colditz, I. (2018). *Iranisches Personennamenbuch/ Iranische Personennamen in Manichäischer Überlieferung: Iranisches Personennamenbuch Band II: Mitteliranische Namen: Faszikel I*. Vienna: Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Farkas, T. (2018). Onomastics today: An international overview. In T. Farkas, & S. Nyström (Eds.), *Onomastica Uralica* (pp. 5-14). Debrecen-Helsinki: Debrecen

- 17.10.2022.
- Langendonck, W. (2008). International onomastic organizations: Activities, journals, and collections. In E. Eichler, G. Hilty, H. Löffler, H. Steger & L. Zgusta (Eds.), *1. Halbband: Ein internationales Handbuch zur Onomastik* (pp. 77–280). Berlin-New York: De Gruyter Mouton. <https://doi-org.uaccess.univie.ac.at/10.1515/9783110114263.1.1.277>.
- Lurje, P.B. (2010). *Personal names in Sogdian sources. Vol. 808*. Vienna: Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Murray, T. E. (2001). Onomastics and the academy: past, present, and future, *Names*, 49(4), 215–221, doi: [10.1179/nam.2001.49.4.215](https://doi.org/10.1179/nam.2001.49.4.215).
- Schmitt, R. (2016). *Personennamen in parthischen epigraphischen Quellen*. Vienna: Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Shokhenmayer, E. (2018). Resources, media, networks and future of onomastic studies. In T. Farkas, & S. Nyström (Eds.), *Onomastica Uralica* (pp. 37–51). Debrecen-Helsinki: Debrecen University Press.

	<p>COPYRIGHTS © 2023 by the authors. Licenses PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0)</p>
---	--